Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и къэрал наградзхэр тыным и Іуэхукіэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэтащхьэм и Указ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щІыпІэ унафэр зезыгъакІуэ І энатІэм илъэс куэд хьауэ хьэлэлу зэрыщылажьэм папщІэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Щ1ыхь тхылъыр етыну

Березнев Сергей Николай и къуэм - Май муниципальнэ щІыналъэм и унафэщІым и къуэдзэм

Джатэгъажь Аслъэнбэч Алий и къуэм - Тэрч муниципальнэ щІыналъэм и унафэщІым и къуэдзэм

Таужанов Ильяс Далхат и къуэм - Лэскан муниципальнэ щІыналъэм хыхьэ Ташлы-Тала жылагъуэм и унафэщІым и къуэдзэм,

щІэ льапІэхэр афІэщыН:

«Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щІыхьэм щІэныгъэ егъэгъуэтын и Іэнатіэм щІыхь зиІэ и лэжьакІуэм» щІэр

Нагумэ Лейлэ Данил и пхъум - Дзэлыкъэу муниципальнэ щІыналъэм щІыпІэ унафэр зезыгъакІуэ и Іэнатіэм и «Егъэджэныгъэмкіэ управленэ» муниципальнэ кІэзонэ Іуэхущ1апІэм и унафэщІым,

Хьэщлакъ СулътІан Хьэбас и къуэм - Бахъсэн къалэ округым и щІыпІэ администрацым и унафэщІым,

«Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щІыхь зиІэ и экономист» щІэр

Къэзан Заур Нурхьэлий и къуэм - Бахъсэн муниципальнэ щІыналъэм и щІыпІэ администрацым и унафэщІым экономикэмрэ финансхэмкІэ и къуэдзэм

Къуэкъуэжь Руслан Забий и къуэм - Аргуэн муниципальнэ щІыналъэм и щІыпІэ администрацым и унафэщІым и къуэдзэм

Кучуковэ Мадинэ Фадир и пхъум - Налшык къалэ округым и щІыпІэ администрацым и унафэщІым и къуэдзэм - финансхэмкІэ департаментым и унафэщІым

Пак Лорэ Иван и пхъум - «Прохладнэ муниципальнэ щІыналъэм и щІыпІэ администрацым финансхэмкІэ и управленэ» муниципальнэ кІэзонэ Іуэхущ1апІэм и унафэщІым.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэтащхьэ КЪАНОКЪУЭ Арсен

Налшык къалэ,
2013 гъэм мэлыжьыхьым и 19-м
№59-УГ

Гъэпэжэным и Іуэхукіэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэтащхьэм и Унафэ

2013 гъэм мэлыжьыхьым и 19-м ***№40-РГ***

ЩІыпІэ унафэр зезыгъакІуэ І энатІэм илъэс куэд хьауэ хьэлэлу зэрыщылажьэм папщІэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэтащхьэм мыпхуэдэ лэжьакІуэхэм фІыщІэ яхуеІщ:

Алэнхэс Юрий Хьэзэрэ1ил и къуэм - Бахъсэн къалэ округым и унафэщІым, Бахъсэн къалэ округым щІыпІэ унафэр зезыгъакІуэ и Іэнатіэм и Советым и унафэщІым

Атакуев Руслан Алий и къуэм - Іуащхьэмахуэ муниципальнэ щІыналъэм хыхьэ Былым къуажэ жылагъуэм и щІыпІэ администрацым и унафэщІым

Бэрэгъун Арсен Ахьмэд и къуэм - Дзэлыкъэу муниципальнэ щІыналъэм и щІыпІэ администрацым и унафэщІым и чэнджэщэгъуэм

Глашевэ Зоя Мэзан и пхъум - Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Пенсионерхэм я зэгухьэныгъэм и Щэрэдж куей советым и президиумым и унафэщІым

Гранатова Татьянэ Трофим и пхъум - Налшык къалэ округым щІыпІэ унафэр зезыгъакІуэ и Іэнатіэм и Советым кІыхьзэгъэпэщныгъэ Іуэхуэхмкіэ и къудамэм и унафэщІым

ГъукІэпщ Станислав Хьэсэн и къуэм - Тэрч муниципальнэ щІыналъэм хыхьэ Новэ-Хьэмидей къуажэ жылагъуэм и щІыпІэ администрацым и унафэщІым

Джаппуевэ Светланэ Баку и пхъум - Іуащхьэмахуэ муниципальнэ щІыналъэм и щІыпІэ администрацым и Іуэхуэхэр зэкІэлъызыгъакІуэм

Диденкэ Антонинэ Анатолэ и пхъум - Бахъсэн муниципальнэ щІыналъэм и щІыпІэ администрацым кадр лэжьыгъэмрэ муниципальнэ кІулыкъумкІэ и къудамэм и унафэщІым

Зеущ Хьэмид Мухьажид и къуэм - Бахъсэн къалэ округым и щІыпІэ администрацэм и унафэщІым и Іуэхуэхэр зэкІэлъызыгъакІуэм

Къарэмыкъ Хьэсэн Музариф и къуэм - Шэджэм муниципальнэ щІыналъэм и щІыпІэ администрацым и унафэщІым и япэ къуэдзэм

Крутиков Олег Игорь и къуэм - Прохладнэ къалэ округым и щІыпІэ администрацым и унафэщІым и къуэдзэм - щІыпІэ администрацым и Іуэхуэхэр зэкІэлъызыгъакІуэм

Кулиевэ Джаннетэ Шахлан и пхъум - Шэджэм муниципальнэ щІыналъэм и щІыпІэ администрацым и Іуэхуэхэр зэкІэлъызыгъакІуэм

Къуэдзэ Арсен Мухьэмэд и къуэм - Лэскэн муниципальнэ щІыналъэм и щІыпІэ администрацым и унафэщІым и къуэдзэм

Мокаев Кямал Абукай и къуэм - Шэрэдж муниципальнэ щІыналъэм и унафэщІым, «Урысей зэкъуэт» Урысейпсо политикэ партым и Шэрэдж щІыналъэ къудамэм и гъэзэщІакІуэ комитетым и унафэщІым

Полиенкэ Ольгэ Иван и пхъум - Май муниципальнэ щІыналъэм и щІыпІэ администрацым и унафэщІым социальнэ политикэм пыщІа Іуэхуэхмкіэ и къуэдзэм

Тамбий Амир Мухьэжид и къуэм - Аруан муниципальнэ щІыналъэм хыхьэ Къэхъуэ къуажэ жылагъуэм и администрацым и унафэщІым

Тау Зэхьырэт Мухьэмэд и пхъум - «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и муниципальнэ зэгухьэныгъэхэм я Совет» Ассоциацэм и къудамэм и унафэщІым

Хьэшыр Светланэ Анзор и пхъум - Прохладнэ муниципальнэ щІыналъэм хыхьэ Дальнее къуажэ жылагъуэм щІыпІэ унафэр зезыгъакІуэ и Іэнатіэм и Советым и унафэщІым

Чередник Наталье Василий и пхъум - Прохладнэ къалэ округым и щІыпІэ администрацым и унафэщІым экономикэмкІэ, промышленностымрэ финансхэмкІэ и Іуэхущ1апІэм и унафэщІым

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэтащхьэ КЪАНОКЪУЭ Арсен

ФИФІ ФЫМЫГЪЭПУД, ФИ ІЕЙ ФЫМЫГЪЭПЩКІУ

АДЫГЭ ПСАЛЪЭ

АДЫГСКОЕ СЛОВО

КЪБР-м И ПАРЛАМЕНТЫМРЭ ПРАВИТЕЛЬСТВЭМРЭ Я ГАЗЕТ ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КБР

1924 ГЪЭМ И МЭКЪУАУЭГЪУЭ МАЗЭМ И 1 ГЛЪАНДЗРЭ КЪЫДОКІ

№75 (22.483) ● 2013 гъэм мэлыжьыхьым (апрелым) и 24, бэрэжьей ● Тхьэмахуэм тхуэ къыдокІ ● И уасэр сомі 3-щ ● adyghe@mail.ru adygeale.ru

Дызэгурыіуэу, гуп зэкъуэту дызэдэлэжьэну фыкъыхузоджэ

КЪБР-м и Іэтащхьэ Къанокъуэ Арсен Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым Зэрызыхуигъэзэр

Сурэтыр **КЪАРЕЙ Элинэ** *трихащ.*

ПщІэ зыхуэсщІ депутатхэ! Си хэкуэгъу льапІэхэ!

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Конституцэм тету си чэзу ТхыгъэмкІэ зыныфхуэзгъаззу фи пащхьэ ислъхьэну сыхуейщ республикэм и гъащІэм пыщІа Іуэху яхъыщхьэхэмрэ зэщІыгъуу едгъэкІуэкІ лэжьыгъэм кЪрикІуэну сызыщыгугъэхэмрэ сызэреплъыр. Парламентым Зэрызыхуэзгъаззм къыщыхэгъэщхьэхукІащ 2013 гъэм, абы кІэлъыкІуэ зэман мыжьжьэм властымрэ управленэмрэ я органхэм къапщІэ къалэн нэхъыщхьэхэр.

А къалэнхэр дыубзыхуащ нэхъ апэкІэ зыхуэдгъэувыжа мурадхэм ятыщІауэ икІи абыхэм лъабжьэ яхуэхъуащ Урысей Федерацэм и Президент Путин В. В. Федеральнэ Зэхуэсым Зэрызыхуигъэзам и Іуэхугъуэ нэхъыщхьэхэр.

Ятэр - республикэм и экономикэр къэгъэщІэрэщІэжьынымрэ абы инновацэм и Іэмалхэр къыщыгъэсэбэпынымрэщ.

ЕтІуанэр - социально-экономикэ зыужьыныгъэм пыщІа къалэнхэр дэдгъэкІын папщІэ дызыхуеинум хуэдизу экономикэм инвестицэхэр къыхуэзщІэгъэуІуэныр.

Ещанэр - инвестицэ щыгъыкІэр егъэфІэкІуэныкъэ бизнесым зегъэуэжьыныкІэ зыхуеину Іэмалхэр зэтегъэувэнырщ.

ЕплІанэр - къэрал унафэр тэмэму зегъэкІуэныр къызэгъэпэщынырщ.

ИкІэм-икІэжьым, етхуэлнэр, нэхъыщхьэ дыдэр - республикэм исхэм я псэукІэм и фІагъыр социальнэ политикэр зэдзуэуэ нхыгъэкІыным и хьэкъкІэ къэІэтынырщ.

Дэ тегъэщІапІэ хъарынэхэр диІэщ а унэтІныгъэ нэхъыщхьэхэм дытету тегушхуауэ ипэкІэ дыкІуэн папщІэ. Ильэс зыбжанэ хъуауэ республикэм хъарынэхэр щагъэзащІэ экономикэм зегъэужьыныкІэ, щІыхуэхэм я псэукІэр егъэфІэкІуэныкІэ къалэнхэр. Абы и лъэныкъуэкІэ блэкІа ильэсри тхуэІеякъым.

2012 гъэм кЪрикІуэхэм япкъ иткІэ валовэ щІыналъэ продуктыр сом мелард 94,2-м нэсащ, ар проценти 5-м нэблагъэкІэ нэхъыбэщ 2011 гъэм тхуэзфІэкІам нэхър. Промышленностым и продукцэр проценти 118,6-рэ, «ухуэныгъэ» лэжьыгъэ лЪуэжьыгъуэмкІэ зэфІагъэкІаэр сом меларди 6,4-рэ и уасэ е 2011 гъэм елыытауэ проценти 102,8-рэ мэхъу. Мэкъумэш хозяйствэм зэпІэзэрыту зеужь. Дэ мы Іэнатіэм къыщыдогъэсэбэп дуней къалыпітэ технологиехэр.

Ахъшэм и хэкІапІэ псоми я хьэкъкІэ мыпхуэхъыжьэм хуэзэ инвестицэу гъэкІуам республикэм и экономикэмрэ социальнэ Іэнатіэмрэ сом мелард 25,6-рэ къыщыгъэсэбэпащ. Бизнесым и хьэрычэт Іэнатіэ мыинырэ курытымрэ ядэІэпыкъуным сом мелард 1,2-рэ къыхуэзщІагъэуІуащ.

Дэ социальнэ зэгурымыІэныгъэ лъэпкъ къэдгъэхъунхьым. Лэжьэгъуэ ныбжьым ит цыхуэхэм ящыщу Іэнатіэншэу процентиІ 10,8-р щытамэ, а бжьыгэр процентиІ 8,9-м нэсу дгъэмэщІащ. Республикэм ику иту щат лэжьащІэр сом 16423-м нэсащ, ар 2011 гъэм елыытауэ процент 26-кІэ нэхъыбэщ.

А псоми къыдэкІуэу, дызыдгурыІуэн хуейщ иджыри гугъуехь куэд зэрыщыІэр, абы къыхэкІыу лэжьыгъэшхуэ къызэрыгпэщынущ. Хэхаэу сытепсэлъыхьыну сыхуейт промышленностымрэ ухуэныгъэм екъэІа комплексымрэ зегъэужьыным. Зы илъэсым кЪрифыдзэу республикэм псэупІэу метр зэбгъэзнатІэ мин 227,5-рэ щаухуэну я мурадщ. Ар икъуэкІ сэбэпыкъуэхэ хъунущ иджыпсту псэупІэ зэпащ зимыІахэр нэрылъагъуу нэхъ мащІэ щІыныжьмкІэ.

Сэ гуапэ къыщыхъуащ псэупІэ-коммунальнэ хозяйствэм и Іуэхуэр нэхъыщхьэхэм ящыщу республикэм и Іэтащхьэм къызэригъэльэгъуар. Коммунальнэ хозяйствэр къэгъэщІэжьынымдызэрыт илъэсми елэжьынущ. Абы хинбыдзу хуабэ зринкІуэ бжьамийуэ куэд зэрахъуэжьынуущ икІи ар сэбэп хъунущ псэупІэ-коммунальнэ хозяйствэм и Іуэхутхьэбзэхэр егъэфІэкІуэныжьмкІэ.

Республикэм и Іэтащхьэм къыхигъащхьэхуАщ щыхуэхэм пщІэ зыщІатын хуейр абыхэм ипэжьыпІэкІэ хуащІэ Іуэхутхьэбзэхэр арауэ зэрыщытыр. Сэ комитетым и унафэщІу сызэрылажьэрэ щыху куэд ди деж къотхьэусыхэ псэупІэ унэхэр зезыхьэ компаниехэмрэ псэупІэхэр зи мылъку щытхэм я зэгугъэныгъэхэмрэ я къалэнхэр тэмэму зэрамыгъэзащІэм, Іуэхутхьэбзэхэм я гъэсэныгъэм и лэжьыгъэ теуауэ. Къанокъуэ Арсен Парламентым Зэрызыхуигъэзам къыщыхигъэщхьэхукІащ псэупІэ-коммунальнэ хозяйствэм и Іуэхущ1апІэхэм я лэжьакІэм дяпэкІэ нэхъ ткІийуэ зэрыкІэлъыплъынущ.

КЪБР-м и Парламентым и пресс-Іуэхущ1апІэ.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэтащхьэм и Парламентым Зэрызыхуигъэзам 2012 гъэм Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм иригъэкІуэкІа лъэныкъэм кЪрикІуэхэм ятеуауэ отчетымрэ я Іуэхукіэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и Унафэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым **унафэ ещІ:**

1. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэтащхьэ Къанокъуэ А. Б. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым Зэрызыхуигъэзам къыщыгъэлъэгъуэ Іуэхуэхэмрэ абы щыубзыхуахэмрэ дэІыгъын.

2. 2012 гъэм Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм иригъэкІуэкІа лъэныкъэм кЪрикІуэхэм ятеуауэ отчетыр къэлытэн.

3. Жылагъуэ-политикэ щытыкІэр зэпІэзэрыт щІыным, экономикэм зегъэужьыным, апхуэдизу Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм къищта социальнэ къалэнхэр нэгъэсауэ гъэзэщІным хуэунэтІауэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэтащхьэ Къанокъуэ А. Б., Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Правительствэм ялэжьхэр ядэІыгъын.

4. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и комитетхэм яхуэзгъэувын Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэтащхьэ Къанокъуэ А. Б. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым Зэрызыхуигъэзам къыщыгъэуву къалэнхэр гъэзэщІным хуэунэтІа Іуэхуэхэм хэпльэныр япэ ирагъэщыну.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и УнафэщІ ЧЕЧЕНОВ Ануар

Налшык къалэ
2013 гъэм мэлыжьыхьым и 19-м
№1521-ПП

● КЪБР-м и Іэтащхьэм Парламентым Зэрызыхуигъэзам теухуауэ

Къалэн нэхъыщхьэхэр щыубзыхуауэ

КЪБР-м и Парламентым и депутат, «Зэхуэгъэ зэзэщІыІэ Урысей- фракцэм и унафэщІ **Кебеков Владимир:**

- Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэтащхьэм и къэпсэлъэныгъэм нАущу къыщыгъэлъэгъауэ республикэм и экономикэм зэпІэзэрыту зэрызыкъыбыр. Псом хуэмыдэу сэ сыщыгуфыкІащ промышленностым и Іэнатіэр зэтегъуэвэжьыным абы увыпІэшхуэ зэрыщыубыдам. Къанокъуэ Арсен Парламентым Зэрызыхуигъэзам къызэрыхэщымкІэ, Іуэху нэхъыщхьэ дыдэхэм ящыщу цыхьтыщ Май районым и щІыналъэм промышленностым и кластер гъэпсыну щыхэтхъуэвэныр, Тырныаузы къалэм и вольфрам-молибден къыщІэхьапІэр къыхэзыкъыныр. Лъэжьыгъэшхуэ щызэфІагъэкІынущ агропромышленнэ комплексым, курортымрэ туризмэмрэ я Іэнатіэхэм. А унэтІныгъэхэмрэ зегъэужьыным Къэбэрдей-Балъкъэрым ІуэхуфІэр къыхихьынущ. Нэхъыщхьэ дыдэр апуи, республикэр иджыпсту нэхъ зыгъэгъуэзэ лэжьапІэншагъэр ягъэмэщІэнущ. Щыхум и унагъуэр зыхэпсэукъым хэхъуэ къызыпэкІуэ Іэнатіэ нІэмэ, республикэм дежкІи ар фІыгъуэщхьэщ.

КЪБР-м и Іэтащхьэм Парламентым Зэрызыхуигъэзам ди республикэр зыгъэпсІейтей гугъуехь псори къыщыпльытащ. Абы щыубзыхуащ псэупІэ-коммунальнэ хозяйствэм щызэфІагъэкІынхъэхэр, щэнхабзэм зегъэужьыныжьмкІэ лэжьыпІэхъэхэр, нэгъуэщІ Іуэху куэдри.

КЪБР-м и Парламентым Хуэныгъэжьмкіэ, псэупІэ-коммунальнэ хозяйствэмрэ гъэсэныпхъэ-энергетикэ комитетымкІэ и комитетым и унафэщІ, ПДПР-м и фракцэм и унафэщІ **Гриневич Валерий:**

- Республикэм и Іэтащхьэм Парламентым Зэрызыхуигъэзам Іуэху куэд къызэщІеубыдэ икІи къалэн инхэр къегъэув. Ауэ а псори пхуэгъэзэщІэнущ. Хэхаэу сытепсэлъыхьыну сыхуейт промышленностымрэ ухуэныгъэм екъэІа комплексымрэ зегъэужьыным. Зы илъэсым кЪрифыдзэу республикэм псэупІэу метр зэбгъэзнатІэ мин 227,5-рэ щаухуэну я мурадщ. Ар икъуэкІ сэбэпыкъуэхэ хъунущ иджыпсту псэупІэ зэпащ зимыІахэр нэрылъагъуу нэхъ мащІэ щІыныжьмкІэ.

- Республикэм и Іэтащхьэм Парламентым Зэрызыхуигъэзам Іуэху куэд къызэщІеубыдэ икІи къалэн инхэр къегъэув. Ауэ а псори пхуэгъэзэщІэнущ. Хэхаэу сытепсэлъыхьыну сыхуейт промышленностымрэ ухуэныгъэм екъэІа комплексымрэ зегъэужьыным. Зы илъэсым кЪрифыдзэу республикэм псэупІэу метр зэбгъэзнатІэ мин 227,5-рэ щаухуэну я мурадщ. Ар икъуэкІ сэбэпыкъуэхэ хъунущ иджыпсту псэупІэ зэпащ зимыІахэр нэрылъагъуу нэхъ мащІэ щІыныжьмкІэ.

Сэ гуапэ къыщыхъуащ псэупІэ-коммунальнэ хозяйствэм и Іуэхуэр нэхъыщхьэхэм ящыщу республикэм и Іэтащхьэм къызэригъэльэгъуар. Коммунальнэ хозяйствэр къэгъэщІэжьынымдызэрыт илъэсми елэжьынущ. Абы хинбыдзу хуабэ зринкІуэ бжьамийуэ куэд зэрахъуэжьынуущ икІи ар сэбэп хъунущ псэупІэ-коммунальнэ хозяйствэм и Іуэхутхьэбзэхэр егъэфІэкІуэныжьмкІэ.

КЪБР-м и Парламентым и пресс-Іуэхущ1апІэ.

● Хъыбар гуапэ

Сурэтыр **ХОЛЛАЕВЭ Любэ** *трихащ.*

Дунейпсо чемпионхэр кърагъэблэгъэж

Москва дэт «Динамо» спорт уардэунэм Іэпщэрыбанэмкіэ етІуанэ дунейпсо чемпионат щекІуэкІащ. Урысей Федерацэм и командэ къыхэхам хэту КЪБР-м и щІыхьыр абы щахъуащ Мырзэкъан Азэмэт (кг 90-м щІигъу), Бесльэней Нурмухьэмэд (кг 75-м нэблагъэ), Мусукаев Анзор (кг 80) сымэ. Ахэр я гъэсэныгъэ тренерхэу Мамхэгъэхэ Іэдэмрэ Хьэчимрэ, Шаваев Хьэнапи. Чемпионатыр Іэпщэрыбанэмкіэ дунейпсо федерацэмрэ урысейпсо федерацэмрэ я жэрдэмкІэ зэхаубламкІ, ЩІэгъэкъуэн хьауэ Москва Спортымкіэ и комитетыр, Урысей Федерацэм Спортымрэ туризмэмкІэ, ЩІалэгъуалэ политикэмкІэ и министерствэхэр.

КЪЭРАЛ 42-м я спортсменхэр зыхэта зэхьэзэхуэм Мырзэкъан Азэмэтрэ Бесльэней Нурмухьэмэдрэ чемпион щыхъуащ. Мусукаев Анзор жэз медалыр кІыхьащ.

Республикэм и пащІэр зыІэта спортсменхэр Налшык аэропортым гуапэу къыщырагъэблэгъэжащ ди республикэм Спортымрэ туризмэмкІэ и министерствэм и лэжьакІуэхэм, щыхуэбэ хьыбарегъащІэ Іуэхущ1апІэхэмкІэ, жылагъуэ, дин зэгугъэныгъэхэмкІэ и министр Кьумахуэ Мухьэдин, щІалэхэм я адэ-анэхэм, ныбжьыгъуэхэм.

- Къэбэрдей-Балъкъэрым щыпсэу дэтхэнэми къыбгъэдэкІыу фІыщІэ ди фхузощ. Фи ехьулІэныгъэр республикэм и дежкІэ льапІэщ. Іэпщэрыбанэ спорт лІэужьыгъуэм ди льахэм хъарзынэу зыщІиужьащ. Адэжьи ехьулІэныгъэ куэд фиІэну, КЪБР-м спортым и пщІэр нэхъри щыфІэтыну си гуапэщ, - телкІуахэм псалъэ гуапэкІэ захуигъэзащ Кьумахуэ Мухьэдин.

- Зэхьэзэхуэр, дауи, гугъуащ, псом хуэмыдэу, абы и пэщІэзэгъэкІ. Ауэ текІуэныгъэт сызыхуэщІэкъуари, а гупсысэм гушхуэныгъэ къыхсхилъхьэурэ зэкІуащІэхэр егъэзэкІуэкІащ, - яжриІащ Бесльэней Нурмухьэмэд къызэрыгъэлъэгъэжахэм.

Чемпионат гугъум ерыщу зыхуэзыгъэхьэзырэ Мырзэкъан Азэмэт абы щыгъуэщ:

- Зэпеуэр Іэтауэ екІуэкІащ. Абы кірихьэлІа спортсменхэр зэрэІкІ льагэ зиІэт. Сэ мазищ хьауэу зыхуэзгъэхьэзырыпхъэ спортсменитым. Тыншкъым зыбгъэсэнри, утыку уихьэнри, арщхьэкІэ гуп гуэхьэзыр гурыфІыгъуэ ин къызэпытыкІщ. Зэхьэзэхуэм зыщІэзыІэрызгъэхьэ текІуэныгъэр сэркІэ льапІэщ.

- Азэмэт и закъуэкъым чемпионатым зыхуэзыгъэхьэзырар, атІэ зэрыунагъуэу дыщІэзэнауэ жыпІэ хьунущ абы и текІуэныгъэм. ДыкъигъэщІэхъуакъыми, дыщогуфыкІ. ФІыщІэ ин яхуэощІ ар зэхьэзэхуэм кІуэныкмкІэ сэбэп хьуахэм, и гъэсакІуэхэм, - жриІащ Мырзэкъаныи и анэм.

Къэбэрдей-Балъкъэрым и спортсменхэм зэфІэкІ льаг1э, техникэфІ, ерыщагъ дунейпсо эпеуэм къызэрыщагъэлъэгъуар гуэхэхуэщІ. Гуапэщ Іэпщэрыбанэ спорт лІэужьыгъуэм ди республикэм зыужьыныгъэшхуэ зэрыщигъэхуар. Гурэ псэкІэ узыбгъэдыхьэ Іуэхум и мыхьэнэр льагэ мэхъу. Аращ ди щІалэхэм текІуэныгъэ ин къыщІахьари.

ГУГЪУЭТ Заремэ.

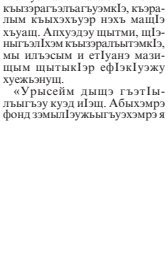

Къэралым и экономикэм текІуауэ

«Дунейпсо экономикэр зэрыт щытыкІэ гугъум ижь ди къэралми къыщІимыхункІэ Іэмал иІэкъым, ауэ Іуэхум дыщІэгубжьеин хэлъкъым».

УФ-м и Президент Путин Владимир апхуэдэу щыжиІащ экономикэ Іуэхуэхэм щытепсэлъыхьа зэІущІэу Сочэ щригъэкІуэкІам. Къата бжьыгъэхэм къызэрагъэлъагъуэмкІэ, къэралым къыхэхьэр нэхъ мащІэ хуэщ. Апхуэдизу щытми, щІэныгъэлІхэм къызэралытэмкІэ, мы илъэсым и етІуанэ мазищым щытыкІэр ефІэкІуэжу хуэежьнущ.

«Урысейм дыщэ гъэтІылыгъэу куэд иІэщ. Абыхэмрэ фонд эмыІЭужьыгъуэхэмрэ я фІыгъэкІэ, ди щІыхуэхэм я хэхьуэхэр нэхъ мащІэ хуэркъым икІи адэкІи Іэмал псори къэдгъэсэбэпын хуейщ ди къэралым и экономикэм нэхъри зегъэужьыным хуэунэтІауэ», - жиІащ УФ-м и Президентым.

Проектыр теухуащ къэралым и курыт еджапІэхэм щІэсхэм фащэ хэха яІэным. «Кьыхэтлъхьэ зэхъуэкІныгъэхэм, нэхъапэм еджапІэхэм зэрыщыщытам хуэдизу, къэралым и школ псори, еджапІуэхэри, адэ-анэхэри иригъэувалІэркъым фащэ зэщхьырыкъэпсяІэным. Аэр зэчэнджьщыжу, нэхъ яфІэдахэ, нэхъ яфІэтынщ щыгъынхэр кьыхах хьунущ. Псалъэм пащІэ, махуэ къэс ящыгъынри, махуэщхьэхэм деж щатІэгъэнри, спорт фащэхэри яІэ хьунущ», - жиІащ Урысей щІыхьэ фронтым и ЛІыкІуэу хабзэубыхуэ орган нэхъыщхьэм хэт Тимофеевэ Ольгэ.

Школ фащэхэм я уасэхэми и гугъу щыщІащ законопроектыр. Ар къыгІэсэн хуейщ еджакІуэр хуэпэным нэхъапэм трагъэкІуадэу щыта ахъшэ бжьыгъэм.

Хьыкъуэр кърагъэлащ

Австралием къыщыдэкІ газетхэм ящыщ зым и корреспондент Берт Полер абы и лэжьгъуэмр тендзыкІ Іуфэм Іуту гуэшэрурэ здэкІуэм, гу дьатащ ныдэжм тель хьыкъуэм.

Тендзыным метр тхущІ хуэдизкІэ пэжьыжьэу щытэ псэущхьэр лІа я гугъащ япэ щыкІэ, ауэ екІуэталІэрэ епльыпэмэ - хьыкъуэр псэут. Щыхуэхэр къыщІльагъум, ар нэхъ жан къэхъуащ, «Сыту и чэзу дыдэу фыкъэса», къыжриІэ хуэдэ.

Толькъуным къыхихьу, «ГъэрыпІэ» ихуа псэущхьэр абдеж къыщанэу къыІуКІыжьакъым журналистхэри - хьыкъуэр хьэлъэдыдэми, ар ягъэджэрэзэрэ псым хагъэкІуриежащ. Зи псэупІэр зыгъэутыжа хьыкъуэ Іэсэр дунейр хуримыкъуу тенджьым хэджэгуфу екъэжащ. ЩІалитІми я гъэугум пащащ, сэбэп зэрыхъуам щыгуфыкІыжу.

НОБЭ

и Щ1алэгъуалэм я зэкъуэтыныгъэм и дунейпсо махуэщ и Административнэ лэжьакІуэхэм я махуэщ

и Мэлыжьыхьым и 24 - 30-хэм Иммунизацэм и дунейпсо тхьэмахуэ иригъэкІуэкІ. Узышащэгъэ хьэмунымкІэ дунейпсо зэгухьэныгъэм и нэІэм щІэту а тхьэмахуэм къызэрагъэпэщ узыфэ зэмылІэужьыгъуэхэм щыхуэхэр ящызыхьуэ мастэхэр яхэлъхьэжащ.

и КЪБР-ми Ингушэ Республикэми щыхъ зиІэ я артистхэ Даур Иринэ къыщалъхуа махуэщ.

Дунейм и щытыкІэнур

«pogoda.yandex.ru» сайтым къызэритымкІэ, Налшык пшэрэ техьэ-текІуэ щыщІытынущ, уэпх къыщецихынущ. Хуабэр махуэм градуси 7 - 9, жэщым градуси 5 - 8 щыхъунущ.

Зыгъэхъэзырар ЖЪЭКІЭМЫХЬУ Мариэтэм.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и депутатхэм гу зыльатапхьэ

Республикэм законхэр къыдэзыгъэкІ и орган нэхъыщхьэм и зи чэзу зэІущІэ КЪБР-м и Парламентым и Унэм 2013 гъэм мэлыжьыхьым и 25-м щекІуэкІынущ. ЗэІущІэм щыщІидзэнур сыхьэти 10-рщ.

КЪБР-м и Парламентым и пресс-Іуэхущ1апІэ.

● Футбол

«Спартак-Налшык» - «Ротор» (Волгоград) - 1:1

Урысей Федерацэм футболдымкІэ и яп1э дивизионым 2012 - 2013 гъэхэм щекІуэкІ зэхьэзэхуэм ипкъ иткІэ дыгъуэпшыхь Налшык щекІуэкІа зэІущІэм апхуэдэ бжьыгъэ кърикІуащ. Ди щІалэхэм ящыщу топыр дигъэкІащ Бийтрагэ Даниель.

«Спартак-Налшыкымрэ» «Ротор»-мрэ я зэІущІэр зэрекІуэкІамрэ и чэзу джэгуГуэм и ужькІэ турнир таблицэм игъуэта теплъэмрэ ятеуауэ тхыгъэ ди газетым тетынущ.

ХЬЭТАУ Ислам.

Лъэпкъ Іуащьгъэ:

Щхьэж хуэфащэ и щауэгъуащ.

ДызэгурыIуэу, гуп зэкъуэту дызэдэлэжьэну фыкъыхузоджэ

(КIэлъыкIуэр. ПщыIэдзэр 1-нэ нап.)

Республикэм и Правительствэм щIигъэхуэбжьэн хуейщ предприятэхэм Урысей Федерацэм и къэрал шэсыпIэхэр щIахьиныжьмкIэ зэрадзIэпыкъыр, инвестицэ проектхэр ягъэзэщIэн папщIэ къызэщIагъэуIуэ кредитхэр кьаухузгъэпэщыныж теухуауэ. ИкъыкIэ Пашэ ыпашъхуэхэр къызэIуех 2020 гъэм нэсыху промышленностым зегъэужьыныжьмкIэ федеральнэ программэу иджыблагъэ кьаштам. Абы сом триллионни 3,5-рэ текIуэдзнуцI, абы щыщу сом мелард 500-м нэблагъэр федеральнэ бюджетым кьахуэкIынущ. Республикэм и предприятэ куэдым я дежкIэ ар Iэмал нэсщ IэнатIэхэр къэгъэщIэрэщIэжьыныжьмкIэ. А программэм Iэмал зэриIэкIэ нэхъ нэгъэсауэ хэтэн папщIэ Правительствэм, Промышленностымрэ сатумкIэ министерствэм, Экономикэ зыужьыныгъэмкIэ инвестицэхэм, езы предприятэхэм яхуэзфIэкI псори ялэжьын хуейщ.

Зэманым кьигъэув Iуэхуэхэм республикэр зэрыпэлъэщынур куэдкIэ елыытауэ щытынущ ухуэныгъэмкIэ IэнатIэм и лэжьэкIэм. Дэ къытпэщытщ псэупIэу дыуухуэм нэрылъагъуу хэдгъэхьуэну. Индустриальнэ ухуэныгъэм, апхуэдэу уиэ кьыхэхэмрэ общежитэмрэ щIэсхэм папщIэ унэхэр щыным, щыху щхьэхуэхэм унэ ящIынымкIэ ядэIэпыкъуным и хьэкIэ дэ псори зэхэту 2013 гъэм псэупIэу метр зэбгъуэнатIэ мин 287,5-рэ хьэзыр тщIынмэ къытпэщытщ. ПсэупIэхэр ухуэнымкIэ нэхъ уэзыщIгутъ хъуну унэтIыныгъэхэм ящыщу увын хуейщ щIыху гуп щхьэхуэхэм хабзэ тэмэмхэм тету бэджэндзу иратыну унэхэр щIыныр.

Гулытэ зэхуэ яхуэщIыпхъэщ сабий куэд зиIэ унагъуэхэм. Зэман гъунэгъуэм кIуриубыдэу абыхэм пщIэнщэу щы Iыхьэхэр хухахын хуейщ. Абы ипкъ иткIэ федеральнэ центрым, дзэпкъитхъэщ апхуэдэ щIы Iыхьэхэм инженер, социальнэ инфраструктурэ къыщыдзыгъэпэщыным хуэгъэзауэ. Дэ псоми - Правительствэми кьалэхэмрэ районхэмрэ я унафэщIхэми - ди дежкIэ а Iуэхуэм мыхьэнэ хэха иIэщ икIи дэ тхуэзфIэкI псори дзэжьыпхъэщ я кьалэнэр нэсу гъэзэщIа хьун папщIэ.

АдэкIи пыщIэн зыкъыщ ухуэныгъэм ирахьэлIэ материалхэр кьыщIэзыгъэкI промышленностым и предприятэу иджыпсту щыIэхэр къэгъэщIэрэщIэжьныжьрэ техникэщIэкIэ къызэгъэпэщыныжьмкIэ, IэнатIэщIэхэр ухуэныжьмкIэ гъэжьагъэм. Мыбдеж нэхъыщхьэр кьыщIагъэкI продукцэм иIэ щIэупщIэм хэгъэхъуэныр, абы и лIэужьыгъуэхэр нэхьыбэ щIыныр, мис итIанэ ухуэныгъэхэм я фIагъымрэ уасэмри тэмэму зэтеувэнущ.

Дэ Iуэху куэд кьытпэщытщ псэупIэ-коммунальнэ IэнатIэм щIэ щытыкIэр егъэфIэкIуэным хуэзгъэзауэ. Республикэм и коммунальнэ инфраструктурэр жьы хьуащ. Хуабэ, псы зрикIуэ бжьамий гъуэгу нэхьыщхьэу, канализацэу гъуэгуу нэхъ жьы хуаахэр икIи кьалэхэм я хьэблэ щхьэхуэхэм я псэукIэр зэблыгъэхьынкIэ хъунуэр зэман гъунэгъум кьурибыдэу зэрахъуэкIыну кьапэщытщ. Абы кьыдэкIуэу Iуэхуэр зэгъэгъэщIэн хуейщ щIыхум кьигъэсбэн Iуэхутхъэбзэхэмрэ зэрегъэпсыхьэ я уасэм и лей имыту. Апхуэдэущ тарифхэр кьыумыIэту хэщIыныгъэхэр зэрыпхуэгъэмэщIэнур. Тэмэму хэпIъэжьын хуейщ псэупIэр зи мылькуу щытхэм я зэгухьныгъэхэр кьызэзгъэпэщахэм Iуэхуэр егъэхьнымкIэ зэрегъэпэщауэ щытар псэупIэхэр зехьэным ещI цIыхухэр хэтын папщIэщ. Ауэ дэ ди Iэпщ цIыхуэхэр зэзымыгъэкIуалIэ зэгухьэныгъэ куэд. Абы и щхьэусыгъуэр псэупIэр си мылькуу щытхэм я зэгухьэныгъэхэр кьызэзгъэпэщахэм Iуэхуэр егъэхьнымкIэ программэхэр гъэзэщIэным.

ЕрыскьыхэкIэр кьыщIэзыгъэкI, сырьем елэжь промышленностым и предприятэхэм кьапэщытщ инвестицэхэр кьызэщIэгъэуIэным, Жылагъуэхэр зэIуэпэщ щIыныжьмрэ псэупIэ-коммунальнэ хозяйствэмрэ яныщIа Iуэхуэхэр Правительствэмрэ муниципалитетхэмрэ я кьалэнхэм я нэхъыщхьэщ икIи властым и лэжьэкIэр къэзыгъэпытагъуэ Iуэхуэр. Абы кьыхэжIыу мы Iэнатlэр тэмэму лажьэу эхтеуухуэным ткIиягъ хэдмылъхьэу хъунукъым.

2013 гъэм адэкIи пащэн хуейщ республикэм и хуабэ энергетикэ комплексым хуубыдэ предприятэхэм кьаралым и дэIэпыкъуныгъэ етыным. Ауэ абы кьыдэкIуэу гъэтхIипхъэщ абыхэм кьагъэсэбэн Iуэхутхъэбзэхэмрэ энергинерэ я уасхэр зэрапшныжьым зэрыкIэтлъыпльыр. Ди Iэр кьызыпекIуэкIыну щыIэ хэкIыпIэ псори зэщIэдгъэIуапхъэщ энергиер кьэзыгъэсбэн псоми абы и уасэр зэратыр едгъэфIэкIуэн папщIэ.

Мы гъэм дэ кьалэнышхуэ кьытпэщытщ гъэгу хозяйствэм и IэнатIэм хуэдэу инвестицэхэр кьэгъэсбэным и лъэныкъуэкIэ. А ахъшэр мащIэкъым икIи ар зэгъэзэхуауэ, зыхуэхаха мурадым тещIыхьауэ гъэлэжьэным мыхьэнэшхуэ иIэнщ. Гъэзгу лэжьыгъэм пыщIа организацэхэм я Iуэхуэр зэIуахауэ, фейдэ кьыпэкIуэ, фIагъ пылъу ирагъэкIуэжьын хуейщ. ТкIийуэ бгъэдыхьэхьэщ гъэзгу зэгухьныгъэм кьыщагъэсэбэп материалхэм я фIагъым, апхуэдэу гъэзгу ухуэныгъэм и уасэм кIэрыгъэхун, а IэнатIэм дэлэлхэр щымылажьэу зэтегъэувэн хуейщ. КIэщIу жыпIэмэ, дэ мы IэнатIэм щызэтедгъэувэн хуейщ гъэзгуэр зэращI технологие нэхъыфI дыдэхэр.

Транспортым и инфраструктурэм лъэщу зегъэужьныр кьалэн нэхъыщхьэ дыдэхэм ящыщу икIи ар щыныгъэхэм я зэхуэдэ Iуэхуу щытпхъэщ. 2013 гъэм дэ къытпэщытщ цIыхуэхэр кьэзыпэкI автомобиль транспортыр зэрызэрахьэр зэтхъуэкIыну, пассажир транспортым къэдгъэщIэрэщIэжьыну. Идкьыпсту куууэ егупсысыпхъэщ Налшык кьалэм и ищхьэрэ, ипщэ лъэныкъуэхэм автовокзалыщIэхэр щыухуэным. Зэман гъунэгъум кьриубыдэу «ШынагъэнышагъэздзщIэ республикэ» автоматикэ программэр Налшык кьалэм щызэтедгъэувэну, гъэзгуэм зэрыщызекIуэр хъхь щынагъэнышэу кьыщIэзыгъэкI промышленностым и предприятэу иджыпсту щыIэхэр къэгъэщIэрэщIэжьныжьрэ техникэщIэкIэ къызэгъэпэщыныжьмкIэ, IэнатIэщIэхэр ухуэныжьмкIэ гъэжьагъэм. Мыбдеж нэхъыщхьэр кьыщIагъэкI продукцэм иIэ щIэупщIэм хэгъэхъуэныр, абы и лIэужьыгъуэхэр нэхьыбэ щIыныр, мис итIанэ ухуэныгъэхэм я фIагъымрэ уасэмри тэмэму зэтеувэнущ.

Дэ Iуэху куэд кьытпэщытщ псэупIэ-коммунальнэ IэнатIэм щIэ щытыкIэр егъэфIэкIуэным хуэзгъэзауэ. Республикэм и коммунальнэ инфраструктурэр жьы хьуащ. Хуабэ, псы зрикIуэ бжьамий гъуэгу нэхъыщхьэу, канализацэу гъуэгуу нэхъ жьы хуахэр икIи кьалэхэм я хьэблэ щхьэхуэхэм я псэукIэр зэблыгъэхьынкIэ хъунуэр зэман гъунэгъум кьурибыдэу зэрахъуэкIыну. Абы кьыдэкIуэу Iуэхуэр зэгъэгъэщIэн хуейщ щIыхум кьигъэсбэн Iуэхутхъэбзэхэмрэ Iуэхутхъэбзэхэмрэ зэрегъэпсыхьэ я уасэм и лей имыту. Апхуэдэущ тарифхэр кьыумыIэту хэщIыныгъэхэр зэрыпхуэгъэмэщIэнур. Тэмэму хэпIъэжьын хуейщ псэупIэр зи мылькуу щытхэм я зэгухьныгъэхэм я лэжьэкIэм. Ахэр кьыщIызэрагъэпэщауэ щытар псэупIэхэр зехьэным есщ цIыхуэхэр хэтын папщIэщ. Ауэ дэ ди Iэпщ цIыхуэхэр зэзымыгъэкIуалIэ зэгухьэныгъэ куэд. Абы и щхьэусыгъуэр псэупIэр си мылькуу щытхэм я зэгухьэныгъэхэр кьызэзгъэпэщахэм Iуэхуэр егъэхьнымкIэ программэхэр гъэзэщIэным.

ЕрыскьыхэкIэр кьыщIэзыгъэкI, сырьем елэжь промышленностым и предприятэхэм кьапэщытщ инвестицэхэр кьызэщIэгъэуIэным, технологие нэрылъагъэ зэрыщIыныжьмрэ псэупIэ-коммунальнэ хозяйствэмрэ яныщIа Iуэхуэхэр Правительствэмрэ муниципалитетхэмрэ я кьалэнхэм я нэхъыщхьэщ икIи властым и лэжьэкIэр къэзыгъэпытагъуэ Iуэхуэр. Абы кьыхэжIыу мы IэнатIэр тэмэму лажьэу эхтеуухуэным ткIиягъ хэдмылъхьэу хъунукъым.

2013 гъэм адэкIи пащэн хуейщ республикэм и хуабэ энергетикэ комплексым хуубыдэ предприятэхэм кьаралым и дэIэпыкъуныгъэ етыным. Ауэ абы кьыдэкIуэу гъэтхIипхъэщ абыхэм кьагъэсэбэн Iуэхутхъэбзэхэмрэ энергинерэ я уасхэр зэрапшныжьым зэрыкIэтлъыпльыр. Ди Iэр кьызыпекIуэкIыну щыIэ хэкIыпIэ псори зэщIэдгъэIуапхъэщ энергиер кьэзыгъэсбэн псоми абы и уасэр зэратыр едгъэфIэкIуэн папщIэ.

Мы гъэм дэ кьалэнышхуэ кьытпэщытщ гъэгу хозяйствэм и IэнатIэм хуэдэу инвестицэхэр кьэгъэсбэным и лъэныкъуэкIэ. А ахъшэр мащIэкъым икIи ар зэгъэзэхуауэ, зыхуэхаха мурадым тещIыхьауэ гъэлэжьэным мыхьэнэшхуэ иIэнщ. Гъэзгу лэжьыгъэм пыщIа организацэхэм я Iуэхуэр зэIуахауэ, фейдэ кьыпэкIуэ, фIагъ пылъу ирагъэкIуэжьын хуейщ. ТкIийуэ бгъэдыхьэхьэщ гъэзгу зэгухьныгъэм кьыщагъэсэбэп материалхэм я фIагъым, апхуэдэу гъэзгу ухуэныгъэм и уасэм кIэрыгъэхун, а IэнатIэм дэлэлхэр щымылажьэу зэтегъэувэн хуейщ. КIэщIу жыпIэмэ, дэ мы IэнатIэм щызэтедгъэувэн хуейщ гъэзгуэр зэращI технологие нэхъыфI дыдэхэр.

Транспортым и инфраструктурэм лъэщу зегъэужьныр кьалэн нэхъыщхьэ дыдэхэм ящыщу икIи ар щыныгъэхэм я зэхуэдэ Iуэхуу щытпхъэщ. 2013 гъэм дэ къытпэщытщ цIыхуэхэр кьэзыпэкI автомобиль транспортыр зэрызэрахьэр зэтхъуэкIыну, пассажир транспортым къэдгъэщIэрэщIэжьыну. Идкьыпсту куууэ егупсысыпхъэщ Налшык кьалэм и ищхьэрэ, ипщэ лъэныкъуэхэм автовокзалыщIэхэр щыухуэным. Зэман гъунэгъум кьриубыдэу «ШынагъэнышагъэздзщIэ республикэ» автоматикэ программэр Налшык кьалэм щызэтедгъэувэну, гъэзгуэм зэрыщызекIуэр хъхь щынагъэнышэу кьыщIэзыгъэкI промышленностым и предприятэу иджыпсту щыIэхэр къэгъэщIэрэщIэжьныжьрэ техникэщIэкIэ къызэгъэпэщыныжьмкIэ, IэнатIэщIэхэр ухуэныжьмкIэ гъэжьагъэм. Мыбдеж нэхъыщхьэр кьыщIагъэкI продукцэм иIэ щIэупщIэм хэгъэхъуэныр, абы и лIэужьыгъуэхэр нэхьыбэ щIыныр, мис итIанэ ухуэныгъэхэм я фIагъымрэ уасэмри тэмэму зэтеувэнущ.

Дэ Iуэху куэд кьытпэщытщ псэупIэ-коммунальнэ IэнатIэм щIэ щытыкIэр егъэфIэкIуэным хуэзгъэзауэ. Республикэм и коммунальнэ инфраструктурэр жьы хьуащ. Хуабэ, псы зрикIуэ бжьамий гъуэгу нэхъыщхьэу, канализацэу гъуэгуу нэхъ жьы хуахэр икIи кьалэхэм я хьэблэ щхьэхуэхэм я псэукIэр зэблыгъэхьынкIэ хъунуэр зэман гъунэгъум кьурибыдэу зэрахъуэкIыну. Абы кьыдэкIуэу Iуэхуэр зэгъэгъэщIэн хуейщ щIыхум кьигъэсбэн Iуэхутхъэбзэхэмрэ Iуэхутхъэбзэхэмрэ зэрегъэпсыхьэ я уасэм и лей имыту. Апхуэдэущ тарифхэр кьыумыIэту хэщIыныгъэхэр зэрыпхуэгъэмэщIэнур. Тэмэму хэпIъэжьын хуейщ псэупIэр зи мылькуу щытхэм я зэгухьныгъэхэм я лэжьэкIэм. Аэр кьыщIызэрагъэпэщауэ щытар псэупIэхэр зехьэным есщ цIыхуэхэр хэтын папщIэщ. Ауэ дэ ди Iэпщ цIыхуэхэр зэзымыгъэкIуалIэ зэгухьэныгъэ куэд. Абы и щхьэусыгъуэр псэупIэр си мылькуу щытхэм я зэгухьэныгъэхэр кьызэзгъэпэщахэм Iуэхуэр егъэхьнымкIэ программэхэр гъэзэщIэным.

ЕрыскьыхэкIэр кьыщIэзыгъэкI, сырьем елэжь промышленностым и предприятэхэм кьапэщытщ инвестицэхэр кьызэщIэгъэуIэным, технологие нэрылъагъэ зэрыщIыныжьмрэ псэупIэ-коммунальнэ хозяйствэмрэ яныщIа Iуэхуэхэр Правительствэмрэ муниципалитетхэмрэ я кьалэнхэм я нэхъыщхьэщ икIи властым и лэжьэкIэр къэзыгъэпытагъуэ Iуэхуэр. Абы кьыхэжIыу мы IэнатIэр тэмэму лажьэу эхтеуухуэным ткIиягъ хэдмылъхьэу хъунукъым.

Сурэтыр **КЪАРЕЙ Элинэ** *трихащ.*

2013 гъэм щIыныжьмрэ псэупIэ-коммунальнэ хозяйствэмрэ яныщIа Iуэхуэхэр Правительствэмрэ муниципалитетхэмрэ я кьалэнхэм я нэхъыщхьэщ икIи властым и лэжьэкIэр къэзыгъэпытагъуэ Iуэхуэр. Абы кьыхэжIыу мы IэнатIэр тэмэму лажьэу эхтеуухуэным ткIиягъ хэдмылъхьэу хъунукъым.

2013 гъэм адэкIи пащэн хуейщ республикэм и хуабэ энергетикэ комплексым хуубыдэ предприятэхэм кьаралым и дэIэпыкъуныгъэ етыным. Ауэ абы кьыдэкIуэу гъэтхIипхъэщ абыхэм кьагъэсэбэн Iуэхутхъэбзэхэмрэ энергинерэ я уасхэр зэрапшныжьым зэрыкIэтлъыпльыр. Ди Iэр кьызыпекIуэкIыну щыIэ хэкIыпIэ псори зэщIэдгъэIуапхъэщ энергиер кьэзыгъэсбэн псоми абы и уасэр зэратыр едгъэфIэкIуэн папщIэ.

Мы гъэм дэ кьалэнышхуэ кьытпэщытщ гъэгу хозяйствэм и IэнатIэм хуэдэу инвестицэхэр кьэгъэсбэным и лъэныкъуэкIэ. А ахъшэр мащIэкъым икIи ар зэгъэзэхуауэ, зыхуэхаха мурадым тещIыхьауэ гъэлэжьэным мыхьэнэшхуэ иIэнщ. Гъэзгу лэжьыгъэм пыщIа организацэхэм я Iуэхуэр зэIуахауэ, фейдэ кьыпэкIуэ, фIагъ пылъу ирагъэкIуэжьын хуейщ. ТкIийуэ бгъэдыхьэхьэщ гъэзгу зэгухьныгъэм кьыщагъэсэбэп материалхэм я фIагъым, апхуэдэу гъэзгу ухуэныгъэм и уасэм кIэрыгъэхун, а IэнатIэм дэлэлхэр щымылажьэу зэтегъэувэн хуейщ. КIэщIу жыпIэмэ, дэ мы IэнатIэм щызэтедгъэувэн хуейщ гъэзгуэр зэращI технологие нэхъыфI дыдэхэр.

Транспортым и инфраструктурэм лъэщу зегъэужьныр кьалэн нэхъыщхьэ дыдэхэм ящыщу икIи ар щыныгъэхэм я зэхуэдэ Iуэхуу щытпхъэщ. 2013 гъэм дэ къытпэщытщ цIыхуэхэр кьэзыпэкI автомобиль транспортыр зэрызэрахьэр зэтхъуэкIыну, пассажир транспортым къэдгъэщIэрэщIэжьыну. Идкьыпсту куууэ егупсысыпхъэщ Налшык кьалэм и ищхьэрэ, ипщэ лъэныкъуэхэм автовокзалыщIэхэр щыухуэным. Зэман гъунэгъум кьриубыдэу «ШынагъэнышагъэздзщIэ республикэ» автоматикэ программэр Налшык кьалэм щызэтедгъэувэну, гъэзгуэм зэрыщызекIуэр хъхь щынагъэнышэу кьыщIэзыгъэкI промышленностым и предприятэу иджыпсту щыIэхэр къэгъэщIэрэщIэжьныжьрэ техникэщIэкIэ къызэгъэпэщыныжьмкIэ, IэнатIэщIэхэр ухуэныжьмкIэ гъэжьагъэм. Мыбдеж нэхъыщхьэр кьыщIагъэкI продукцэм иIэ щIэупщIэм хэгъэхъуэныр, абы и лIэужьыгъуэхэр нэхьыбэ щIыныр, мис итIанэ ухуэныгъэхэм я фIагъымрэ уасэмри тэмэму зэтеувэнущ.

Дэ Iуэху куэд кьытпэщытщ псэупIэ-коммунальнэ IэнатIэм щIэ щытыкIэр егъэфIэкIуэным хуэзгъэзауэ. Республикэм и коммунальнэ инфраструктурэр жьы хьуащ. Хуабэ, псы зрикIуэ бжьамий гъуэгу нэхъыщхьэу, канализацэу гъуэгуу нэхъ жьы хуахэр икIи кьалэхэм я хьэблэ щхьэхуэхэм я псэукIэр зэблыгъэхьынкIэ хъунуэр зэман гъунэгъум кьурибыдэу зэрахъуэкIыну. Абы кьыдэкIуэу Iуэхуэр зэгъэгъэщIэн хуейщ щIыхум кьигъэсбэн Iуэхутхъэбзэхэмрэ Iуэхутхъэбзэхэмрэ зэрегъэпсыхьэ я уасэм и лей имыту. Апхуэдэущ тарифхэр кьыумыIэту хэщIыныгъэхэр зэрыпхуэгъэмэщIэнур. Тэмэму хэпIъэжьын хуейщ псэупIэр зи мылькуу щытхэм я зэгухьныгъэхэм я лэжьэкIэм. Аэр кьыщIызэрагъэпэщауэ щытар псэупIэхэр зехьэным есщ цIыхуэхэр хэтын папщIэщ. Ауэ дэ ди Iэпщ цIыхуэхэр зэзымыгъэкIуалIэ зэгухьэныгъэ куэд. Абы и щхьэусыгъуэр псэупIэр си мылькуу щытхэм я зэгухьэныгъэхэр кьызэзгъэпэщахэм Iуэхуэр егъэхьнымкIэ программэхэр гъэзэщIэным.

ЕрыскьыхэкIэр кьыщIэзыгъэкI, сырьем елэжь промышленностым и предприятэхэм кьапэщытщ инвестицэхэр кьызэщIэгъэуIэным, технологие нэрылъагъэ зэрыщIыныжьмрэ псэупIэ-коммунальнэ хозяйствэмрэ яныщIа Iуэхуэхэр Правительствэмрэ муниципалитетхэмрэ я кьалэнхэм я нэхъыщхьэщ икIи властым и лэжьэкIэр къэзыгъэпытагъуэ Iуэхуэр. Абы кьыхэжIыу мы IэнатIэр тэмэму лажьэу эхтеуухуэным ткIиягъ хэдмылъхьэу хъунукъым.

2013 гъэм адэкIи пащэн хуейщ республикэм и хуабэ энергетикэ комплексым хуубыдэ предприятэхэм кьаралым и дэIэпыкъуныгъэ етыным. Ауэ

ДызэгурыІуэу, гуп зэкъуэту дызэдэлэжьэну фыкъыхуздоджэ

(КІуэхыр. ПэщІдзэр 1 - 2 нат.).

Курыт еджапІэхэмрэ республикэм и профессиональнэ еджапІэхэмрэ я егъэджакІуэхэм ику иту кьаІэрыхьа улахуэр экономикэм и ІэнатІэхэм кьыщалэжьым хуэдизу 2013 гъэм щытын папщІэ егъэджэныгъэм хуаутІыпщ ахьыщэ сом 1 мелардым щІигъуклэ нэхьыбэ ящІащ. Лэжьапщ ІэМ зэрыхагъэхьуам, абы кьыдэкІуэу, социальнэ дэІэпыкъуныгъэр зэрыгЭкІуам егъэджакІуэм и пщІэр кьызэрИэтам кьыщымынэу, школым ІэщІагъэлІ ныбжьыщІэхэр кьешэлІэнымкІи сэбэн хьуащ. Къэбэрдей-Балкъэрым и Правительствэм и пщэ изольхьэ республикэм и школхэм Іэпщагъэлі ныбжьыщІэхэр, абыхэм Урысей Федерацэм и нэгъэщІ щІыналъэхэм щыщхэри яхэту, кьешэлІэнымкІэ сэбэн хьуащ. Къэбэрдей-Балкъэрым и Правительствэм и пщэ изольхьэ республикэм и школхэм Іэпщагъэлі ныбжьыщІэхэр, абыхэм Урысей Федерацэм и нэгъэщІ щІыналъэхэм щыщхэри яхэту, кьешэлІэнымкІэ сэбэн хьуащ. Къэбэрдей-Балкъэрым и Правительствэм и пщэ изольхьэ республикэм и школхэм Іэпщагъэлі ныбжьыщІэхэр кьешэлІэнымкІи сэбэн хьуащ. Къэбэрдей-Балкъэрым и Правительствэм и пщэ изольхьэ республикэм и школхэм Іэпщагъэлі ныбжьыщІэхэр, абыхэм Урысей Федерацэм и нэгъэщІ щІыналъэхэм щыщхэри яхэту, кьешэлІэнымкІэ сэбэн хьуащ. Къэбэрдей-Балкъэрым и Правительствэм и пщэ изольхьэ республикэм и школхэм Іэпщагъэлі ныбжьыщІэхэр кьешэлІэнымкІи

● Гъэлъэгъуэныгъэхэр

Фырэ Руслан и псалъэ

Лъэпкъхэр зэзышалIэ

Налшык дэт Лъэпкъ музейм кьыщызэIуахащ Абхъаз Республикэм и сурэтыщIхэм я гъэльэгъуэныгъэ гъэщIэгъуэн. Абхъазым и ТекIуэныгъэр ильэс 20, я республикэр щхьэхуиту кьыз3ралъхьрэ ильясси я щыхьум ирихьэлIэу зэхэр Налшык къыргъбзлэгъащ КъБР-м и Сурэтыщ1хэм я зэгухьэныгъэм.

АБХЪАЗ щIыналъэм и сурэтыщIхэм я гъэльэгъуэныгъэ ди республикэм иужьрейуэ зэрыщIыпэрэ ильясипщIым нэблагъащ. «ЗэпыщIэныгъэ, зэрыльытэныгъэ» кьызэрыкI «аимадара» абхъаз псальэр зыифащэ гъэльэгъуэныгъэм хухаха музей пэшхэм уэрыщIыкьэр нэм кьыфIонэ Кьэбэрдей-Балькъэрым и Абхъаз Республикэмрэ я нылхэр. Ахэр блыным фIэльщи, зы хуабагъэ гуэр кьапкърокI, абы щыгуэмкIи нэпсым уи тэмакъыр щеубыдыкI. Ди щIалэхэр кьуэш республикэм и кьэкIуэнум щIэ3эуэу зэрыхэсIуэдар, абыхэм я лIыгъэ куэдэр зи гугъу ящIхэр гум и планэнтэ гуэрым дэсщи, нылхэм я зэпыщIэныгъэм ар сэтей кьащIу кьыщюхьу. ЗэрытщIэщи, щIыухэр, лъэпкъхэр гуфIэгъуэм апхуэдэу зэрышалIэркъым, гуаузм гъунэгъу зэрызэхуиIыщ ещхьу. Абхъаз зауэм щыгъуэ я щIыналъэм и щIыхухэм я щхьэхуитныныгъэм кьыщхьщыка ди щIалэ хахуэхэм я фIыгъэкIэ лъэпкъитIыр зэрыгубыдащ...

Гъэльэгъуэныгъэм утыку кьыщрахьащ скульптор Джение Виталий, гъуКIэ Iэзэ, Iэщэщ Iэкlуэльакlуэ Дзидзарие Тимур, сурэтыщIэу, графикэчу Джапуа Бэтlал, Кайтан Темур, Цвикжэ Виссарион, художник-керамист Хурхумал Валентинэ (Ляля) сымя я живопись, скульптурэ, графикэ лэжьыгъэ гъэщIэгъуэнхэр, декоративно-прикладной гъуэндрэкIи Iэдакъэщlэкlэхэр.

Зауэ гущIэгъунщэм и щIыбагъэр зыхохьыгащIэхэр лжьыгъэхэм яхэпльагъуэми, ар пщыгъэгъупщэхэр, нэхурэм, зэгурыIуэм, зэныбжьэгъугъэм уиныхуэгъэщIэжхэр нэхьыбощи, псэр «кьагъэвьюк». Пхъэм, ятIэм кьыхэщIыкIа теплъэхэр, тлыьпфэбэу зэхэль сурэтхэм кьапкърыкI хуабагъэр уфыхьэм я тхьдэм ехьэлIахэмрэ абхъаз зауэжьхэм я жэ кьыз3ыкIриххэмрэ тIэкIу фагъуэ ящIэхьуукIым пщы хэлъкъым.

Гульытэ хэха яхуэфащэщ Дзидзарие Тимур и Iэдакъэщlэкlэхэм. Сэ, кьамэ лIэужьыкIыгъэхэм нэр пIэпах; ар зэрыIэпэр пщыгъупщагъэ. Абхъэм хэтщ Тимур и закъуэу зэлъэкьахэри лъэпкъ Iэпщlэльапщlэ Мэстафэ Вячеслав и гъуэсу ящIахэри.

Зауэщэр кьызэIуихащ нэфи иригъэжьэщ КъБР-м и Сурэтыщ1хэм я зэгухьэныгъэм и тхьэмадэ **Темыркъан Геннадий**. Абы яп псальэр зэрита, КъБР-м щэнхабзэмкIэ и министр **Фырэ Руслан** хьащIэжэм сэлам гуапэ ярихащ ди щIыналъэм и унафэщIэхэм ельмиякьабгъэдэкIыу. Абхъазхэм я гуапагъэмрэ я хьэщIэ егъэлэгъэкIэмрэ фIыуэ щIыгъаээ Руслан жиIащ Кьэбэрдей къэрал драмэ театрым и Сурэтыщ абы зэрыщIыр гуапэу нобэми игу зэрилъыр, щIыхуэ куэд зэрыщIэр.

- ГIажьри зэ фыпсэу вжьызоIэу ди щIалэхэр зэрыфщымыгъупщэм щхьэкIэ. Ди деж фы-

Джапуа Бэтlал и лэжьыгъэ

зэрыщIыъ махуэхэр гукьинэж фщыхьуну, фи гум щIызу зыбгъэпсэхну тфIэфIщ, - жиIащ министрым.

Фырэ Руслан кьеджащ усакIуэ Семэн Руслан Абхъазым хуитха сатырхэм. ИужькIэ псалъэ зрата, «Горянка» газетым и редактор нэхъыщхьэ **Кьаныкьуэ Зарин** кьызэхуэсахэр щIигъэдэIуащ езым и усэ.

КупщафIэу кьэпсэльащ Москва педагогикэ кьэрал университетым живописимкIэ и кафедрэм и аспиранткIэ **Лабахуэ Еленэ**.

- Абхъаз сурэтыщIхэм сытым дежи яфIэфIщ я Iэдакъэщlэкlэхэр Налшык щагъэльэгъуэн. Ар кьызыхэкIыр лъэпкъитIым я щэнхабзэм эзэщхь куэд зэрыхэлыр, псэкIэ зэрыхэзгъэуэнгъуэр арагъэнщ. Абы я щыхьэтщ ильэс 20 и пэкIэ бийр кьыщытеуам щыгъуэ, Кьэбэрдей-Балькъэрым и щIалэхэр япэу ди деж нызэрысар, - жиIащ Еленэ.

Абхъаз Республикэм хамэ кьэрал IэхуэхэмкIэ и министрым и кьуэдзэ **Аршбэ Алик** зэIущIэр кьыжьыгъэхэм яхэпльагъуэми, ар пщыгъэгъупщэхэр, нэхурэм, зэгурыIуэм, зэныбжьэгъугъэм уиныхуэгъэщIэжхэр нэхьыбощи, псэр «кьагъэвьюк». Пхъэм, ятIэм кьыхэщIыкIа теплъэхэр, тлыьпфэбэу зэхэль сурэтхэм кьапкърыкI хуабагъэр уфыхьэм я тхьдэм ехьэлIахэмрэ абхъаз зауэжьхэм я жэ кьыз3ыкIриххэмрэ тIэкIу фагъуэ ящIэхьуукIым пщы хэлъкъым.

Гульытэ хэха яхуэфащэщ Дзидзарие Тимур и Iэдакъэщlэкlэхэм. Сэ, кьамэ лIэужьыкIыгъэхэм нэр пIэпах; ар зэрыIэпэр пщыгъупщагъэ. Абхъэм хэтщ Тимур и закъуэу зэлъэкьахэри лъэпкъ Iэпщlэльапщlэ Мэстафэ Вячеслав и гъуэсу ящIахэри.

Зауэщэр кьызэIуихащ нэфи иригъэжьэщ КъБР-м и Сурэтыщ1хэм я зэгухьэныгъэм и тхьэмадэ **Темыркъан Геннадий**. Абы яп псальэр зэрита, КъБР-м щэнхабзэмкIэ и министр **Фырэ Руслан** хьащIэжэм сэлам гуапэ ярихащ ди щIыналъэм и унафэщIэхэм ельмиякьабгъэдэкIыу. Абхъазхэм я гуапагъэмрэ я хьэщIэ егъэлэгъэкIэмрэ фIыуэ щIыгъаээ Руслан жиIащ Кьэбэрдей къэрал драмэ театрым и Сурэтыщ абы зэрыщIыр гуапэу нобэми игу зэрилъыр, щIыхуэ куэд зэрыщIэр.

- ГIажьри зэ фыпсэу вжьызоIэу ди щIалэхэр зэрыфщымыгъупщэм щхьэкIэ. Ди деж фы-

Дзидзарие Тимур и Iэдакъэщlэкlэхэр

(Кlэухэр. Пэщlэдзэр №№70-74-хэм итщ).

Алим унэ хуабэ зэлъыIухамрэ и анэм и тепIэн кьабзэмрэ щIыпlагъым и гур нэхъ псэхужаухэ Iэнэм бгъэдыхьащ. Абы телъ шхын тIэкIури адрейхэри и щхьэгъусэм и Iуэхущlапlэу фIэкIа игу кьимыгъэжьыгъуэу: «Джаур, мыгъхуэдзу зэпымычу ущытамэ, апхуэдизи псалъэмакъи диIэнутэкъым. Тобэ кьэпхьыжауэ Тобэ зыщIыгъэкI», - игукIэ жиIэщ, тепщэч щIагъым деж ахъшин хущIитлъхэри, лъапэмщIиныр зэчим кьыщIэкIыжащ.

И куэм бжэр хуищIыжьну хунэса кьудейт, пIэм хэлъ щIыхубзыр кьыщыщиудам. «Сыту мыгъэ гъащIэ гугъуапщэ епхъэкIра, си щIалэ щIыкIу. Сыту фIыуэ укьызгурыIуэрэ, сэрэн ситащ уи пIэм ильэс куэдкIэ. Сыт щыIэ уи псэр зыщIадмытынщ щIыхуэ пIэщIыкIэ дзбгъэшын нэхъ рэ нэхъ Iей. Сэри си зэран хэлъу собж а гугъуехьыр зэрыптелъым». Жиlахэр зыгуэрыпсэ зэхэхьэу кьыщIихуэ кьэщтащ Хужьпагъэ, Тхъэм деж нэмысым псальэхэр кьыжьэдэкIаеу кьыщIихьэжьри, тобэ кьыжьажащ. ПапIэ зыпIэм ар зы ньагу гуэрым зэщIинубыдэри, пщIыхьэпIэ дахэм хишащ. Кьуэрыльхуэхэм я гьуэсу дунейм и дагъатхэм щыгуфIыкI бзыльфыгъэм Алихьан щыкIу и Iэр быдзу иныгъ хуэдэт. Уеблэмэ пщэдджыжьым кьыщыщам я Iуэльапкъуэм и Iэщтlыныр быдзу кьуэзау иныгът.

- Уэрэ, Нэху, си пщIыхьэр зэпызыудар? - и макъым зы кьарру гуэр кьыз3ырыщIыхьэжар ящIащIу кьэпсэльащ Хужьпагъэ, кьыщIихьауэ мафIэ изыщIэ Астемыр зыхуигъазэри.

- Пащэ, укьэзгъэуша? - зриздащ абы Астемыр. - Кьхьыбэ кьыхсухэгъэгъу. Сэ Iейуэ сопIащэ, еджанIэм сыкьыкIэкIрыху